

Krzysztof Cyrek

Mosty, gm. Chęciny, woj. kieleckie. Stanowisko 13

Informator Archeologiczny : badania 13, 17-18

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Odsłonięto całkowicie wszystkie obiekty odkryte częściowo w ubiegłym roku, natrafiono również na dwa nowe paleniska.

Materiał zabytkowy znaleziony podczas tegorocznych badań jest nieliczny. Z form charakterystycznych należy wymienić kilka rdzeni wiórowo-odłupkowych o zmienionej orientacji pięt, kilka skrobaczy i pojedyncze inne formy narzędzi. Wydobyto również 2 mikrorylce. Zabytki te pozwalają datować stanowisko na schyłek starszej fazy mezolitu i wiązać je z kulturą komornicką.

Ponadto wykonano szereg wierceń świdrem geologicznym, które wykazały, że torf znajdujący się na łąkach w sąsiedztwie stanowiska jest bardzo młody i nie zazębia się z warstwami na stanowisku. Wiercenia te rozwiły nadzieje na możliwość palinologicznego datowania stanowiska.

MOSTY, gm. Chęciny
woj. kieleckie
Stanowisko 13

P. P. Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Łodzi

Badania prowadził mgr Krzysztof Cyrek, Finansowała Okręgowa Dyrekcja Gospodarki Wodnej w Krakowie. Drugi sezon badań. Starsza część paleolitu schyłkowego.

Stanowisko położone jest ok. 1 km na północny wschód od centrum wsi Żerniki, na południowy zachód stoku rozległego wzniesienia zwanego Wzgórzem Setaków, w widłach Białej i Czarnej Nidy. Stok jest fragmentem lewego obrzeżenia bardzo szerokiej w tej okolicy doliny Białej Nidy. W centrum stanowiska znajduje się płaszczyna będąca prawdopodobnie piaszczystym, rzeczonym poziomem terasowym.

Penetracja powierzchniowa i dołkowanie ujawniły obecność kilkunastu zabytków w warstwie kulturowej z licznymi węgielkami drzewnymi oraz sugerowały częściowe zniszczenie stanowiska przez procesy sękowe.

Metodą wykopaliskową przebadano dotychczas $72,5 \text{ m}^2$, uzyskując 357 zabytków, w tym 31 narzędzi oraz 1 rdzeń /nie liczono tutaj wyrobów zebranych z powierzchni/.

Zabytki zalegały w dobrze wykształconym iluwium gleby biellicowej. Interesującym obiektem była zbliżona kształtem do owalu jama próchnicy pierwotnej o wymiarach /150 cm x 250 cm/ do 1 m głębokości. W jej głębszej części znajdowało się skupienie przepalonego płasku z węgielkami drzewnymi, będące prawdopodobnie pozostałością paleniska. Wewnątrz oraz w najbliższym sąsiedztwie jamy stwierdzono obecność ciemnych, kolistych plam. Nie można wykluczyć, że przynajmniej część z nich to ślady żerdzi konstrukcyjnych funkcjonalnie związanych z jamą, którą można hipotetycznie interpretować jako obiekt mieszkalny typu szałasowego. Odkryto również zarysy innych jam kulturowych w wypełnisku których obok

zabytków, wystąpiły liczne węgielki drzewne.

Wyroby krzemienne /poza obiektem mieszkalnym/ koncentrowały się w dwóch krzemienkach /każda o średnicy ok. 3 m/. Wśród narzędzi znaleziono: 6 wiórowych drapaczy łukowych lub prostych, smukłych i krępych /m. in. z łuskany bokami/, 1 rylec węglowy, smukły, 1 przekłuwacz zagięty /typu Zinken/, 1 półtylczak typu Kostionki, 3 zwykłe półtylczaki poprzeczne, fragmenty wiórowców, 5 odpadków mikrorylcowych oraz interesujący zestaw mikrolitycznych ostrzy. Wśród tych ostatnich są formy geometryczne: półksiężyc oraz dwa tylczaki o tyłcach prostych /w tym wiórek tyłcowy/, jeden tylczak o falistym tyłcu z retuszem podstawy, dwa tylczaki łukowe z wierzchołkiem w przysęczkowej części wiór /mikrograwety/. Na szczególną uwagę zasługuje duże, dość masywne ostrze liściowate z bogatym płaskim załuskaniem dolnej strony nasady oraz posiadające w części wierzchołkowej słabo wydzielony masywny kolec przekłuwacza, również załuskany płasko na stronie dolnej. Do wyrobu narzędzi służył niemal wyłącznie półsurowiec wiórowy i wiórkowy, który uzyskiwano zarówno z jednopiętowych jak i dwupiętowych rdzeni. Późniejszą domieszką są bardzo drobne fragmenty ceramiki "sznurowej" z epoki brązu zalegające w próchnicy.

Trudno w tej chwili jednoznacznie określić chronologię i charakter kulturowy zespołu. Można jedynie stwierdzić, że zawiera on elementy charakterystyczne dla szeroko pojętego "magdalenieniu".

NOWODWORCE, gm. Wasilków
woj. białostockie
Stanowisko 1

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Białymstoku

Badania prowadził mgr Krystian Nowa. Finansował WKZ w Białymstoku. Trzeci sezon badań. Stanowisko wydmowe wielokulturowe, obozowiska mezolityczne i z epoki brązu.

Badaniami objęto jedynie wykop IV będący wykopem torfowym i zarazem przedłużeniem wykopu I w kierunku północnym oraz założony 10 m na W od wykopu IV wstępny wykop w centrum krzemienicy.

Wykop IV. Przebadano 19 m² do głębokości 1,70-1,90 m od powierzchni. Badania tegoroczne potwierdziły istotę wiązania /stratygrafia i zabytki/ dolnej gleby z wykopu IV z dolną glebą w wykopie I /por. IA - 1978/.

Poziomy kulturowe przedstawiają się w wykopie IV następująco:
/schematyczny opis podaję dla części południowej wykopu/

- 1 - piasek nawiany, drobnoziarnisty, /do 20 cm od pow. /. Zabytki: fr. szkła, fr. ceramiki trzcinieckiej i ceramiki typu leśnego, rdzeń dwupiętowy, rylec węglowy;
- 2 - piasek średnioziarnisty, resztki torfu piaszczystego /20-22 cm/ podglebie /22-40 cm/. Zabytki: 4 małe tylczaki i fr., trapez z retuszem podstawy i 1 fr. trapezu, wkładka retuszowana, skrobacz,